

GAZETĂ TRANSILVANIEI.

Gazetă ese de 2 ori: Miercură și Duminică, ș. Foi, cându concedi ajutoriale. — Pretul: pe l anu 10 fl., pe 1/4 8 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu sēu 2 1/3 galbeni mon. sunatioria.

Anulu XXXV.

Nr. 66.

Brasovu 4 Septembrie 23 Augustu

1872.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

Brasovu 3 Sept. 1872.

Într-o serie evenimentele dilei, pentru romani cel mai monioriu la concordia, la unirea lor, la impreunarea sacrificialor pentru cultura și lumina, e tristă și necalificabilă lovitura, ce se da unii institut romanu de cultura abia există la viață!

Se cerem apelul urmatorui:

A p e l u

catra toti Români!

Gimnasiul romanu greco-oriental din Bradu, în comitatul Zarandului, deschis la anul 1869, și în care s'a terminat cursul scolastic în acest anu 1872 cu 4 clase, este în pericol d'â se inchide din lipsa speselor de întreținere, de subsistinția materială;

pentru că, starea materiale a fondului seu, consistente din posessiunea Mihaleni, ce abă aduce unu venit de 1000 fl. v. a. la unu, nu ajunge de a acoperi recerintele;

pentru că mai de parte, percentele obligațiilor de statu de anul 1854, — unificate acum ce aducu anualmente unu venit de 2,444 fl., în anul viitor 1872 și 1874 vine a fi absorbite de statu, caci oficiele finanțari, cu aprobatia ministrului ung. reg. de finanțe, au decretat a se luă tacsă de competiție și de timbru pentru transcrierea pe numele fondului gimnasiului a memoriei obligațiuni, donate aceluiași de catra comunale din cotația Zarand, ér acăta tacsă se urca la sumă de 4242 fl. v. a., prin urmare absorbé tota cametele obligațiilor de statu, calculate pe 2 ani, si acăta foră a consumă chiar cu legă positiva. —

Din acăta se vede, că gimnasiul gr. or. romanu din Bradu, după o existență abia de trei ani, a ajunsu în necesitatea de a fi inchis, dintr-o cauă absolută nedepindente de la noi, ci emanata din animul parintescului guvernă, — o apariție foră parechia în timpul culturie poporului!

In astfelu de trista situație afundă-nu-ne prin atinsă măsură a guvernului tieri, apelam la zelul si patroginialu romanimei de pretotindeni, că să ni ajute a delatura acestu periclu, să nulase a se stingă lumină carea a începută a reversă radie binefăcătore pentru poporul nostru, si cultura peste totu!

Apelăm la toti romanii de anima, ca se concurga cu ajutoriele loru binevoitie, ca se potem devină in pusinutea d'â refu grelele tacsă de 4242 fl. v. a. ce ni s'a impusă, si că se nu se impedece urmarea cursului scol. 1872/3 alu gimnasiului nostru! —

Ajutorile marinimoze no rogănu se tramita adreseate dom. Georgiu Secula, advocat si epitropul fondului gimnasiului în Baia de Criș (Körösbánya), comitatul Zarandului.

Representant'ia gimnasiului gr. or. romanu din Bradu. *)

Molta dorere ne casumă tristul acestu eveniment, si nu credu, ca se afia anima in adeveru romană, care se nu cugete la unicul refugiu, de a ne scapa de loviturile cele dusmane culturiei nationale, la refugiu sacrificialor unite din totu partile, spre a susține acestu institut de cultura, absolut necesar pentru toti munti apusani. In devotamentu pentru faptele nationali istorice ale acelor tinențuri, in pîa dorintă de ale înlesni cultura naționale prin sprijinirea acelui gimnasiu, că una recunoștință pentru bravurile trecute a le fratiilor nostri, adi luptatori de a se smulge din fatalele urmări a le romanarei in nescitura; aideti cu totii se le intenedem ajutoriu temurii, că se nu ia siliti, spre mare năstă machinie si rusește, a inchide unicul institut in totu acelă parti munten din lipsa ajutorialor. Vomă publica cu totu bucuria tōto ofrandele oferite, transmitde la adresă administratiunii gimnasiului. De dōre ori da, cine caurendu!

Vomă publica si adresarea d. dep. Borlea catra publici, care en glas stenoticu striga după ajutoriu la tota romanime, că unu fiu devotat alu bineloi el. Se ne ajutam impreună, ca asiă ne va ajuta si Dumnedieu!

Scriosorfa de mană a Malest. Sale:

Iubite conte Péchy! La faptul unire a Transilvaniei cu Ungaria - ti am incredintat midu-locirea agendelor necesare, candu se am numită comisariun regiu in Transilvania. Acum, ca dificultate transitionii la execuția acestel probleme mari si inseamnă sunt astmodu rezolvite, aflu si te dessarcina de agenda de comisariun regiu asia, ca activitatea D-tale se o inchiede deplină cu finele sui Sept. a. c.

Cu acăsta ocasiunea aflu multumimrea a-ti exprime pentru credintăa doredită sub activitatea căr. comisariu, pentru activitatea plina de tactu si de succesa deplină mea recunoștință, comensurata marimei problemi.

Luxenburg 25 Augustu 1872.

FRANCISCU IOSIVU m. p.

Conte Melchior Lonyay m. p.

Să desfăștu si comisariatalu, cum vedemă! Ora ce se va mai adauge la reulu dilei de noi foră de noi!! — Totu fictionii!

Ora națională romană din Transilvania pe ce căle pôte ajunge la tientă dorintelor si recunoșterea dreptelor ei pretensiuni de națională politica perfecta egale! Dela Pestă vediuram, ca vine numai deplină ignorante a existință național romane din Ardealu, si ea totu vrea se traiesc neignoranta, ca se tiene de factoru intre factorii Statului si nu va fi multumita neci odată cu egalitate individuală, ci numai cu individualitatea națională politica, pentru care va continua luptă foră pregea. Astă a o scin antagonii nostri politici; unde voru d'er a incorda său discorda patientă lealităti patriotismului romanu, care astăpăta si serină după atâtă nouă politică! Sărira nostra în manele noastre!

Opiniunea publică infectată prin scandale si corupțiunile descoverite de diurnale foră repausu din totu partile; inordările partitelor indrepătate spre a se coalișe spre a resturna ministerul; deciderea stangiei extreme a infunda regimul în acuse; forțarea unei partite a reformei, in care au clericalii se

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxa timbrala a 30 de băză publică.

se facia cu cea deasăns; amenințarea din partea Croației cu nesuccesul invoielor foră autonomia deplină; nemulțumirea naționalităților există din tractarea prestă petitoră a inganafatilor suprematisti; indignarea serbilor, pentru disolvarea congresului beserescesc in contra Art. IX ce garanta autonomia besericiei; nimicirea națională romane din Transilvania de ne mai audită ignorare, cu care o trătează stăpânii dilei: totu acesto se adă că toti statii ospeti impetuosi la deschiderea dietei. — Astă se aduna in 3 Sept. sub presid. celui mai senior, pentru că în 4 se ascultă coventul de tronu, care si cu cauă delegațiunilor si a calatoriei la Berlinu a adunat in Viena de atatea ori ministeriale sub presid. imperatului. — Tote sunt jocarele înaintea boierilor, ei scia, ca popoarele au năsu de cără, cum dicea balaurul Metternichu, si focu de paie, cum credu ei, si nu se impedece de nemica, pana candu voru ajunge a luă in mana pe facă vîrgă absolutismului boierescu; ei dicu, cădă lumea e multumita cu faptele lor, ca-ce écco prin alegera populară se adă la măsă cea verde, deci voru mai croi la legă după placu, habar nău de nevoie poporilor, apoi se astepă apa din pără séca? — Ministru de justiția Bittó demisionau si min. Pres. Lonyay xre a purifica ministeriul, pote ca boari si mai mari, cu conservativi; atâtă serie si „P. N.”, ca Lonyay de aici in colo - si va desvolta activitatea sa că min. pres., ca-ce pana acum a pasut pe urmele lui Andrassy. Elu va reformă cabinetul, elu va face, că mani tari se conduce administratiună in comitatul, unde naționalitate se adă in majoritate, reforme si reforme, d'er si introducește politie de stat, basen absolutismului; reforma in casă a magnatilor; cestiușa autonomiei besericii rom. catolicilor va adă in dictă acăsta deslegare multumitoră, bancă națională si incopierea calii ferate catra orientu cu statele vecine, dintre cari Serbiă nu se invol a incopiea cu Ungaria, de unde unguri voru a o incungură si asia a incopiea cu drumul feratu alu Turciei. Tote aceste sfărături de bugetu voru occupa sesiunea acăsta; d'er despre imbunătătirea legal electorală si egalișare ei, despre ascurarea naționalităților in desvoltarea sa si imbanurarea starii culturale pentru ele nice pomenire nu face neci „P. N.” neacitale. —

„Excelența Sa d. metropolit Vancea se adă facia la deschiderea dietei. Macaru de s'ar interesa odată mai cu franchete, mai cu mari aspirații naționale — având la spate una turma pure naționale — si de cauă a congresului național si besericescu. —

— Serbi si Mătăsici inca pregatesc unu memorandum in casă a jignirii autonomiei cu disolvarea congresului, ei au voia si dorintă nedeslipite una de alta. Episcopul Gruiu si denumită de administrator patriarcatului Aristocratii nu sciu concede, pana candu au poterea a mana si pana candu le succede a intimida, — ceea ce neci facia cu Serbi nu va merge. —

Se nu grabim a condamna unilateral.

(Că reflexiune la unele împărtășiri ale celor din nr. trecutu: Basna).

Ne ar' paré reu din adunacușu susțefolui, candu pe lunga cele de susu s'ar' advere si faim'a sierpuită ajunsă si la noi, ca astădi spiritul si con-

*) Tote cele lată on. diurnale romane sunt rotogate a publica acestu apelu, in pretiunile loru colone.

scientia de sece nationale se tempescu inadinsu prin substituirea unui farisaismu in Blasiu. — In Blasiu farisaismu ultramontanisticu?! Sunt afiectuni acoste necunoscute pana acum in paginile istoriarilor Blasiului, cantati si se convingeti din faptele istorico-nationali ale „Miciei Rome”, ale Blasiului. Una rodunica nu face primavera, ad. una faima, potrivita dins ventu, nu poate aruncă umbra asupra Blasiului. Aceasta nece ca o intelegeri, nici ca vomu a o intelegeri, si ecou de ce nu se poate intelegeri, cu atat mai putine se poate practica forta atentatul asupra provinciei noastre besericesti! — Beserica nostra e „et fide et sanguine vere romana”, si cu credientii si sangele adeveratur romana. Blasiul a fostu si trebuie se fia leganul culturii nationali romane pentru eternitate, spiritului aparatori si al propagarii ei, altfelui se face nemodun de numele lui istoric si de tota misiunea lui. Nu potem credi, ca in Blasiu se se poate atatu de putina grigia de tesourale acestei si de averile nationale noastre archideicoase. — De aceea astepatam rectificarea celei de susu; ma si in punctul de vedere alui fainatelor nadusirii sunt celu putina neimpintenitri la inaltarea virtutii nationali romane, care a inforzuit totadeuna in tempuri normali si abnormali, ma incu tocma atunci mai tare, cindu la nutritrea si apararea desvoltarii ei se cerea si martirismu.

Astazi si virtutea civica a-ti apera dreptul de nationalitate, cu atatu mai vertos, a-ti apera desvoltarea prin scolele si besericile nationali, onores, avera si viata nationale si a-ti inaltitati nationale prin cultura cu ori ce sacrificia la nivelul culturii altor nationi si mai susu; der! cine poteda nu face acesta cu inordone, nu merita si pretiu si stimata, cum neca ca se creasta decatatorul organiza mercenari ai dusmanilor nostri politici, cari adi nadusireas entuziasmului culturii nationali, penitruca se i pota manze substitut culturii lor straine, topindu in caldara complexului fermeata.

Ce a omis, ori ce a mai facut Blasiul in anii din urma in aceasta directiune, intru deslegarea preacuta a acestei misiuni, misiuni nu numai confessionali ci si nationali, ca confesiunea ne e nationale, nu scim in detaliu, ca Blasiul tace acum tacerea nadusirii, for a satisfaci prin publicitate, ca totadeuna mai innainte, impatieniilor doritorilor de a sci de tote inordonile si omiterile „Romiei mici”.

De aceea amu dor si se faca unsada lumina, deca in Blasiu se nutresce ori nadusise zelul si spiritul national, ca se se veda adeverul in golatata ori in maiestatea lui, er! nu umbrut de faine si scornuri, de doante si de prepuse, cari venindu sub numire de adeveruri, nu aduna no numai motivati, ci in poteca misiunii, si de ce si neplacere, chiar debogilati a le da publicatii, —

Deac, fiind vorba despre modificarea legii de presa facut pe o chartista proiectul de lege de presa si in presenta deputatilor astorii de faca, in comisiunea asia:

§ 1. Fia cine are voia a scrie adeverulu si alu spune.

§ 2. Cine nu scrie adeverulu, acelui nu i e erata a scrie.

Noi dicem la rondoul nostru, ca cine scie adeverulu acel se lu si scrie si se stie intru aparea lui cu tota frachetea; der! se le scrie nu cu tonu vatematoriu, ci cu spiritul de a indreptare, pana a nu se fi incantuit; Asia, spiritul adeverului ne va fi angurulu paditoriu de tote retele.

Se ne ajutam asia unu pe altu, cum se ajuta tote celelalte nationi si confesiuni la tota felul de munca pentru progressu in cultur'a nationale, der! dieu, si ja conservarea avilor nationali, confessionali, cu maten'a bine conservata si immunitatea prosperita si progresuala in cultura. Ne damu si impiantem unu altor' cu cele mai suscepibile si mai binoviorite reflectari in obiectele comune, lasandu in totalu deosebit personalitatile si spiritualul de resbunari personali, lucrul bunu se se

mildulocesca, vina elu si ideea lui de unde va veni. —

Una fapta generoasa, deca se pune pe aripele publicitatii, nasc impinten la altela poti si mai generoasa: ecou absoluta necessitate a esirei in public cu relatarea faptelor, in catu trebuie se dicem, ca cine incanguri publicitatice, nu voiesce entuziasmasse si latrice spiritului la fapta nobile si generoase, nu voiesce nici indreptarea relelor, cari ca sloboliu (cartiti) de sora fugi de tota lumanitatea publicitatii. —

La lumina der!, nici o di fora linia, ca nemica nu e alu nostru decat numai odihua consciintii, ca dupa extensiuza cercului nostru de activitate amu facut totu, ce ne cere misiunea a face, pentru a inaltitati naftionala in cultura si prin acte in conscientia de sece. — Dece ne vomu inordona cu totii din tote partile cu firmitate la implinirea acestelui misiuni: Domenu multu putemu face cu poteri uniti: unu ca inventarea midilocelor ce lai mai inlesnitorie, si mai extense, mai eficate, mai incourajatoare, mai solidariz active la frenemtule terenului culturii; altii cu influenti de a le punu in lucru si toti ce intereseaza cea mai zelosa de mares acesta obligatiunea comună.

Celu mai potent midilocu si entuziasmasare nationale priu poterea curentului cu or-ce occasione si din anvone, nutrindu acestu entuziasmus cu exemplu faptelor noastre. Fora entuziasmo nemica grandiosu nu se produce disse si fac Thiers.

2. E unirea poterilor si spirituali si materiali in momentele entuziasmului la scopul commun al culturii, cee ce numai prin concursul intregiei intelectualie si besericesti si mirene la conlucrare mutua, organizata prin comisiuni si prim reuniuni de tota plasa e posibile.

Nu scim, cate reuniuni de invetitori romani poporali confisionali se adu constituite prin archideiese, la altii se affa multe — cu atatu mai putine, deca ele voru a se aduna tote din ambe archi-diecesele la un'a adunare anuale generale a puritate, numumas pentru a-si comunicati inventarul pedagogic, inlesnitorie de a desvolti mintile temerii, mai rapede, mai cu succes, ci pentru a emula intru asiediaries unui fundamente catu mai solidu si mai solidar la deslegarea marei probleme a culturii nationale; statu inse scima, ca Blasiul si Sibiu sunt acela fociularia, asupr'a caroru diace tota responsabilitates in obiectul reuniunilor, care e sca'la a cultur'a nationale. Cu atatu potere morale in mana se poate produce unu entuziasmu nationala la cultura, cu atin archiecrii ar' pot' dice muntilor; se se prefaca, in lumina si s'r' preface. — Nu e exagerare, ci in punctul scolariu si alu concordei inordona la cultur'a nationale astepatam miracule chiaru deli capii confisionali nationali, depositari luminiarui poporului, unde si potu dovedi, in catu le diace la anima unira poterilor si prin es prospetimea poporului roman, care crese numai in etapa progresiva cu cultur'a anumie si a minuti, obiectul misiunii SSloru lor! Asia, der! si alu nostru, ca se ajutam din respoteri cu or-ce sacrificia, numai initiativa se trebuie mai nationala, mai entuziasmatora la instructiune, pentruca starea de cadiutu a unui popor numai instructiunea o poate preface in bine si inaltit si materialicesce, ca scientif' e potere si avea!

Starea cea misera a unor co-mune in tiera etc.

(Urmare.)

Conscientiele funestre.

Este adevera necontestata, ca suntu multe cause, care contribuiesca stircarile moralitelor, doreu este mai putine adeveratur, ca fapte, ca cele spuse sau pintene realui si l' inaltitesc. Seracia aduce umilire, umilirea perdeera rusinii si uitarea demnitati de omu. Ajunsu omulu in acestu statu desperat cauta consolatiune in betia. Ca se procure acesta distractia sloruga la midilice neonaste. Ametita turbura linistea familiei si prim certa si

batai coruptiunea trece dela barbatu in familia si ruinu e este la usia. Nu se ingriigesca de viatilorlor, care se ruineaza prin spirturi ?).

Nu ingriigesca de educatiunea copillorlor, cari pesto curandu au se le ie locul in societate. Despreutescu beseric' si tracese in locuri coruptibile in dugenele ovrelor.

Moralile antice disparu si se inlocuesc cu atele. Am observat cu dorere, ca chiaru junii in locu se fac jocuri frumosse cumu facias altalda 'si petrecu in Garcima. Cam joca striga beti versuri improspate contra moralului. Relatiunile ilicite cu fetele se imiliasesc si de aci concubinatul se inalta propertii mari.

Se pare paradoxu, candu afirmu, ca din seracia se nasc lemn, castigandu insse esemplul te vei convinge de adeveru. Cu catu cineva posedu mai multu, cu atatu are mai multa bataia de capu, cugeta mai desu la vitoriu si cauta mai pucine distractiuni. Din contra cu catu cineva este mai saracu, cu atatu mai multe se conforma disperat splicate din sant'a scripture. Nu se ingrigiti pentru diu'a de mane. Convinsu din capu, ca elu n're se faca palate, despera de a scapă de miseria. Se multiamesce a trai dela mana pana la gura, a castigat adi si a manca' mane.

Amarit pana la sufletu, candu nu mai are nici cocioba unde se-si plece capulu, blasfema loculu, unde au traitu parintii sei si cu copii in spatiu la lumenu in capu. Mosneni din nemu devin lucratori de di. Parasesc Comun'a, parasesc tiara cu ultimul adio:

Ardia focul tie'r mea,
Ca nu potu trai in ea.

Dupa ce am espusu bala, se cantam leculu. Reulu nu se vindea prin nadusirea efectelor, ci prin stirperei caselor. La acesta se ceru inordoni si eforturi urias. Gasi-vou ani, care se bata impresa cu a nostra si spirite resolute, care se lupte impresa cu noi? Era intrebare, la care comitetele districtuale si alti omeni de bine ne potu respondere afirmativu.

Natiunile cautu totu-deun'a spre viitoru, inse viitoru fericu agiu numai acele, cari se occupa de presinte si incep a pune temelia solida regerandu poporului. Adevera'a politica nu difesea nici, pentruca nu vré, se se pomeseasca la ea dantia vijelia sub ruinele edificiului. Se incepem deac' prin a radita starea materiala si morale a poporului, ca se potem inchia coperisulu edificiului national pe baze solide.

Sein, ca mi radici multi inimici asupr'a caspolu, insse, candu am aruncat manus'a mi-am luate si rezolutiunea a lupta pana in sfarsitu. Candu e santa si chiaru pe ruin'a mesu ea trebuie se trisumpe.

Fara cea mai mica pretensiune si gata a modifica in spate mai bine si formuleaz astfelui opiniunile miele.

Comisiuni impartiale si seriase se cerceteaza ca scrupulu abusurilor comise dela absolutismu incore, laundu de base espozitiunile, ce le am facuta sub Lit. a et. 2).

Ca se nu se tragu dunga preste societati si se nu lasu pe talchii a repeti acelasi abusuri cu midilice mai rafinate (cum s'a mai facut) comisiunile, se vina cu reporturi speciale de tote abusurile descovertute si opinandu asupr'a mesurilor, prin care se potu suprime. Apoi indata se se aplicse rigora

) Cu durere trebuie se marturisesc ca o sumu de morti se cauzeaza din boulur' spirturilor. O cunoescu chiaru ei, insse nu se indreptauda. Ba cel mai multu, candu le vorbesc de abstinentia respondau ca in miseria nu voru sa 'si mai amarasci dilele.

) Medicii, cari vorba se canossa bala, nu canta informatiuni dela o adusa persoana, ci din gur'a patientului. Totu asemenea si comisarii nostri se nu se multiamesce a sfila dela autoritatea comunel, dela proprietarii seu dela elica durerile poporului, ci din gur'a lui. Nu in vise pomose si la mesu cu vinu se afia adeverulu, ci in colib'a seracului ce sufera.

leilor contra celor abusivi, că se să pără guvernul de repuție.

Aceasta terminată se ne punem pe lucru.

a) Organizarea comunei.

Comitetele comunale bisericești și scolare se făc expresiuni voalții poporului și reprezentanții ai moralii. Numai omenei capabili,³⁾ și neșapăti sunt în stare a primi capetul multor abuzuri. Se dăna o deschidere atenționei la alegerile judecătorilor, notarilor, pretorilor și investitorilor, pentru că nu totodată o persoană rudită compune și autoritatea celor mai morale.

Dupa acestea controla mai desă, nu poate aduce decat folosu.

b) Scăderea.

Fara a mai releva importanța școlelor rurale, de cări s'a vorbit de mulți de ori cu destul succese, me marginescu a supune unei desbateri serioze cuestionare de școală comunală și confesională. E o cestire de mare importanță și ei în dreptul să se slăsească o termină cu o eră mai înainte, ca ce prejudecătă, ce se cauzează educației poporale, este necalculabil. Se combată doar autoritățile resultante, este stagnație.

Academia și lipsa. Dér investimentul rural încă este necesară că pană de totă dilegere. Ce camp înfăntăș de cultivat pentru Asociația Transilvanei, candu ar' voi se dă o atenție deosebită și școlelor din sat!

Ne trebuiește fonduri scolare, că se potemă și investitorii capabili a propaga pe lunga scântia și morală în familia, ca-ci familiilor coruptă, se corumpă naționale.

Ne trebuiește fonduri scolare, pentru că se învalimă pedagogiile copiilor serici, ca străbantându-o mormântul de jernă se să poată impărtăși de pană cerescă.

Indesiră iai calădarea de mamălgă a românilor, candu copilasii goli tremără pe vîtră; în zadaru-lu duci în școală, candu elu este lipsit de cărți și alte rezurse. Numărul elevilor nu se înmultește numai prin pedepsă, ci și prin alte mijloace⁴⁾.

(Va urma.)

Romosu 26/14 Aug. 1872.

In Nr. 62 în 21/9 august 1872 alu multă preuțuită făcă "Gazeta Transilvaniei" amu cestite unu articula datu din Orasă anonimă în privința cortesitului pentru deputatul Vodianer. — În cata se tine cestindintele de alti individi nu amu eu a me amesteca la reflectari, déra vedindu, că cestindintele aduce înainte, ca ar fi fostu si una domuna de romanu anonima la prandiu lui Vodianer si amintesc, "ca acel domun se să traga societeala ca cănă costela prandiu si apoi dimineață semă de mie, că semi capută cismeile, ca mi sa' fi ruptu cointesidint pentru Vodianer, canta sei respondu."

Nu este adeverință, cumca eu subscrisește parochu asiu și cortesitul pentru deputatul Vodianer — nece nu e adeveru ca astă fi ruptu înaintaminte amblanu pentru a cortesi nămitul; — déra cestindintele numai din reîntia și malitia esă în publicu cu una lueră că totalu nedreptu.

Ea amu fostu activistă si amu si consultată cu una domun străină de romanu, si nu cu Vodianer — despre allegerea deputaților, — déra intieglegundu, ca maghiarii si sasii au facutu una compromis, că se alegră unu unguru si unu sas, — mănu retrăsu, — incă tocma pe tempula alegerii amu

3) Mi se va obiecta si cu dreptu cauvenit, ca persoane capabile nu se găsescu. Cu tôte acestea rezului se poate ajuta, déca no veniu luă cu totii ostendă a apostolatului si a la esplica oficialu. — Preotii ar' pot face mai multe de catu toti.

4) Ascopu dela cei competenți a ne vorbi mai pre largu despre starea investimentului si mediul lor, prin care s'ar pot învăța.

fostu la scaldători'a Géaginlus —, si potu documenta, cum ca la nece unu alegatoriu nu amu datu consilu a merge la alegeră.

Se iesa d. corespondente de sub anonimitate si ei voiu dovedi înainte judecătă, ca a seriso neadeverul incarnato. Pana atunci domeniile cei caprițiosi si tignosi se să lasă deosepă tignă, candu voră a esă în publicitate. Pelunga care remanu alu naționalei romane credințioase fiu.

Vasiliu Bassaraba m. p.

preuțu rom. gr. or.

D. St. Martinu 26 Aug. 1872.

Alegerea de deputat a d. ministru Ludovicu Tisza pentru cerculu de diosu alu comitatului Căciuleu. (Cetate de balta).

Facunduse în comitetul Cetatei de balta unu pactu între partidul gubernamental și opoziție, că în cerculu de diosu se se alăga de deputat pe dietă pestana unu Deskiatu, — era în cerculu de susa una opozițională; clubul gubernamental în siedintă a proxima, s'a rezolvat, că se chiamă de deputat pe d. ministru Ludovicu Tisza adresându-i un' provocare subscrisa prin președintele clubului si mai mulți membri alegatori. —

Ministrul a si primit provocarea — si clăbu gubernamental a desfășu diu'a de alegere pe 26 aug. a. c. —

Po langa tôte, ca s'a sciutu înainte: ca opoziționalii nu se voru candida; pe langa tôte, ca clubul naționalu permanentu prin comitetul acesti și clubul intelligentiții romane, s'a declarato, ca la alegeri nici dețatu no va participă; pe langa tôte, ca clubul gubernamental a fostu ascurtat, ca si în casul acel', candu s'ar' fi prezentatul numai 10 votanți, va reesi; totusi condutorii partidei gubernamentale au folositu tôte midilöcile, că se poate conduce si pe poporul romanu la urmă, că se poate triunfa cu voturile romane, că se poate dico, ca numai vr' 200 de omenei cari au luate parte în conferință din Alb'a-Juli'a sunt pasivii; insă majoritatea naționalei este activă — si vorbesc a si reprezentata în dietă pestana. —

Cadre trebuie se marjește că conrumenda cu bani, mancară, beuturi, si prin amenințările judecătorilor cerculari a succesa condutorilor gubernamentali a castigă pacine voturi si dela romani; insă si condutorii gubernamentali s'a putut convinge, ca tocmai casigulu acel' li e perdere; pentru ca nici una inteligentă romană nu a votat — pardonu — mănu segregau, a votat si unu inteligentă romană din Basiliu Bianu fostu jude singularu si altu jude cerculariu in cerculu Bii încă „pe facia” si aici sau intorsu diu'a Domnului Christosu „cine te lovescă cu petră lovescă tu pane”.

Clubul naționalu si intelligentia romana in 28 dec. 1871 — ne fiindu denumit u. Bianu năcări de jude, barem ca d-sa nici in St. Martin n' fostu; totusi l-a candidato si l'an si aleșe de jude cerculariu — la a d-oa alegeră pe langa tôte ca nici partidul gubernamental nu l-au volit, — totiusu intelligentia romane cu ea mai mare estește, i-a succesa a lu tienă in postulu de jude cerculariu; asiā déra intelligentia romana si clubul naționalu său luptat pentru stimulatul donna; multimea au fostu ca si d-sa s'a luptat — insă in contra intelligentă; fiindu tocmai d-lui care a împărțitu bani la comune. —

Una jude cerculariu maghiaru Horvath Albert, s'a facutu din jude cerculariu stangaciu — deakista protocolero —, i, a succeso a remand si că nou jude cerculariu, de unde nu caracterul si convingeră barbatescă, ci adormecul lu conduce? — sun curios ore sub altu sistemă ce i ar' dicta năsul? —

Altucum d. ministru Ludovicu Tisza s'a alesu de partidul gubernamental si de sassi, partidul stanga a luate rolul romanilor si inca a ramas passiva. —

Cu alegerea acestă amu fostu silita a me convinge, ca ce e egalitate, ce e fratișteasă în sensul maghiar?

Egalitatea e a te supune neconditionata voliei naționalei maghiare, a instrui poporul romanu se aici și simțimile maghiare, si cine va face acela — acel'a e „beociștul felvillagostit magyar érzelm” roman; (rom. de omnia lumină în simiu maghiar) inse a instrui poporul romanu, despre cau si situația poliției romane de adi in sensu roman, semnifica a fi „bijutogat” si e expusuri cine la cele mai grobante amenințări, din partea asia numitei intelligentiții maghiare. —

Fratișteal' acela și ironia, una terminu inventat, numai pentru că se se poate continua a-se dice, ca totușu și talharu obălău. —

In fine trebuie se recunoscem cea mai cordială multimea intelligentiții romane din comitatul acesta, pentru ca si a cunoscut si implituită châmarea si a fostu constanta faciu cu concușe conferinție romane tenuite in Alb'a-Julii. . . .

Congresulu naționalu bisericescu alu serbilor,

a fostu conchiamata la Carlovicu, pre diu'a de 6/18 augustu. Deputati s'au si adunato cu toții, dar candu fu se se deschida congresulu, desideră de o pedeță, si a nume:

In vecinie, la congresulu serbesc au întrevinut si unu comisariu imperatres regesc, carele deschidea congresul, si privilegiu de mersulu deschiderilor in unele cause, ce i se incordintau deschidute. Comisariul se primă cu mare solenitate si cu una ceremonială a nume, statutori pe largu si in detina de imperat s Mari  Teres , in Rescriptul declaratoriu din 16 iuliu 1779, nr. 3641. adresașa de sub literă E. — Acesta comisariu, cu timpuș a esser citat o infișatia destul de mare statu la inaugurarea actualu alegerii de metropolită seu patriarc, precum si la deschiderea simbolului archieresc. Candu pentru ultima data fusera romani in congresulu serbesc, era comisariu imp. reg. ginerariu Filipovici. Pentru congresulu de acum'un, s'a numita de comisariu ginerarul Molinari.

Acum, dupa ceremoniau, avea se mărgă o deputatul ca se-lu invite pre comisariu a deschide congresul, si se-lu aduce cu solenitate. Deputati inse, nu roiau se mărgă in deputație, ci provocau la articala de legă alu IX. din 1868, carele garantă autonomia deplinei bisericii gr. or., si nu vorbesc de comisariatu. Deputati teneau ca instituția comisariatului nu incapă cu legea, si ar fi votu, in congresul se-lu deschidea administratorul metropolitan. Insă administratorul, cu ceia ialti episcopi sociști ca nu poate se lucre in contră a unui autografi imperat s, carele pentru acum despune specialiment in cau's acela, sustinându ceremonialul sumitul din Rescriptul declaratoricu.

Luni, administratorul metropolitan mersse la comisariul Molinari in Petrvardina, (căci comisariul a deschis in fortărea din „apropiare Petrvardina, si nu in Carlovicu) de unde aduse responsuș ca comisariile are instructiunile exprese de la Maestatea Sa, nu va se vina de cău deca va fi primit cu ceremoniaul prescris, si că mai astăpăto.

Deputatii se intruniră acum intr-o conferință, sub presedintieal' de state, si adresă Maiestatei Sale imperialu, pre calea telegrafica, o petiție: „pentru delatărarea pedofolilor ce stau in calea deschiderii congresului.“ Insă de la Maestate nu capetara nici una responză.

Standu cau's astu-felui imprinsa trei dile, mercuri in 9/21 aug. comisariu, in virtutea plenipotenției că avesă, declară congresulu de desfăștură, si apoi plecă catre Pest' unde a partece la unu consiliu ministeriale ce s'a tenuut in esta cassă.

Diariile batu alarmă pentru acestu evenimentin, „Pester-Lloyd“ invinsese pre repausul ministru Etócsy si pre governu, că au pareșeu alătu de incetă in afacerile serbilor si a nume in cau's alegerii năsui patriarcu, în catu a datu timpu destul lui Mileticic — pre care ilu numeroș „profetul sală” — ca se-si ascușe sie și majoritate credințioase in congresu. — „Pesti-N.“ amenință pre serbi că, de nu se vor întorce, unu comisariu reg. va luă admiistrarea tuturor aferenelor lor. — Sunt si gazete de acelea, cari recomandă guver-

nului mesuri stată de draconice fatia cu Mileticchio, în catu unu omu seriosu nu pote luă notită de ele. Un'st'e ce se întreba cu totii: Ce va fi acum?

Lumina.

Proclamatiunea principelui Milana.

Proclamatiune către pre iubilatu meu poporu Ajunsa la majoritatea prescrisa de lege pentru unu suveran al Serbiei, primii astă-di guvernarei tierrei conform laasmentelor imperiale si constituției tierii si în calitatea mea de principie ereditaria ală Serbiei din gratia lui Ddieu si din volinătatea sa. Serbilor! Candu acum 4 ani, inca teneera si neesperata, me sunt pe tronul serbecu, bucuria generala cu care mi primirai, o consideram de expresiune stime vestre, ce o aveai pentru augustii mei predecesori si pentru meritele, cari se au cescigat pentru Serbia, cari (predecesori) se au dat tota ostensel' pentru sustinerea si solidarea romului si mi-an predau una tierra inferiora si indestabilita.

Fratitori! Cu ea astfelu de fidilitate, ce am manifestat pentru mine si dinastie mele, deținutu momentu nu ve potu mai bine remunera, de cătu dandu-vel serbaloresc cuventul meu de principie, ca me voiu nesu din tota poterile a fi demanda urmaritor ală Obrenovicilor si fideli colinutorii ală ideilor nationale ale angustului meu predecesor, a nemotorului principie Michail.

Marele spiritul sau lui Michail se ne lumineze pre toti si se ni făstea, care se ne duse la stralucitor scopu al mandrului venitoriu ală Serbiei. Crcscutu de atunci in caldură binefacitora, a loialitatii vestre si a patriotismului vostru, implineșu astă-di una detorintă placuta exprimendu multumit'ni suverana reprezentantilor nationei, militari, armate, preoțimile, ofițierilor, cu una cuventu, nationei intregi, care in greule momentu a primitu cu acclamatiune pre urmatorului Obrenoviciu.

Deosebita recunoscinta sentiescu si pentru meritati si patriotici barbi, cari chiamati la regenta, prin incredere poporului, m'au incungurato ca ingrițirea lor.

Aprecindu binefacerile constitutiunii, provenite din'ba'ntu intelegerie entre poporu si regenta, sun volosu a incepe guvernarea că principie constitutiunala. Bun'st'e sustinerea astă base a institutiunilor nostre nationale, care contine garanti' desvoltării, se o consideram de detorintă nostra a totoror. Acesta mare actu nationala me face a poté lucra impreuna cu adunarea nationala la desvoltarea bunel' stării a poporului in tota direcțiune.

De-si este insemnat progresul, ce l-a facutu acestu principata in tota privinită, tota-si ni mai remane a resolve unu mare numera de probleme grele pentru ca in credere si potența hasa generatiuni venitorie continuarea operel.

Oficiul statului sunt mai cu sema chiamati a me sprijinat inimplinirea acestei grele detorinti. Intarindu-ve astă di io oficiele si demnitatile, ce le ocupati, vi recomandu se vi implinti cu conscientisate, detorintele cari vi sunt concredute spre fericiere tierii. Tote inordările noastre inse, fara collocarea nationei, s'ar' arăta insuficiente. Pentru aceea deci invita si pre toti serbi, se me sprijinase cu acela patriotismu, in care ati escelatu totu-de-nă.

Conoscundu-ve in tote, ba chiaru si in celle mai grele impregnaturi de amici ai ordinsei, de cetățeni addicti autoritarilor legali si de fideli executatori ai legilor, ati cescigat pentru Serbia'st'm universala. Nesuntu nostre nu trebu se să fi numai pentru a sustine intacta astă stima, ci si pentru a o mar.

Ar' fi tristu, déca ame perde cătu de pucinu din'ce se cescigatu parintii nostri, si pucinu merito ar' fi pentru noi, déca n'amadunge inca mai multu.

Remaneti dera tota pre astă calle sutaria si contati par principale vostra, tare e tare resolutu a se sacra cu totula fericiile vestre; provindu'na divina tu remuneru cu mesura plina nezintintile nostre patrioticce si scump'a nostra patria va occupa curundu acelu locu intre staturile innasante in civilisatiune, la care o indeptatescu numerosel' vertuti ale nationei serbeci.

Data in Belgradu, in 10/22 aug. 1872.

Milana M. Obrenovicu,
Principel Serbiei. „Fed.”

A p e l u .

Trei-dieci si trei familie din Chimitnicu, cotoiu Dobroca', 2 mile dela Bistrit'a in Transsilvania, ce se adă astazi sub periu liberu, o parte espuse aristieci soredui si elementelor naturei, era ală avista la scutin'a acelora pacieni crestini binevoitori, cari au mai remas nezintinti de eruptiunea unui focu, ce s'a templata in luna' a trecea, si care in trei patrare de ora li-a mistuitu tote locuintele impreuna cu tote superedificatatele loru, pre lunga unu ventu atatu de foriosu in directiunea sa nici pomii gradinelor nu au ramas scutiti.

Aceste trei-dieci si trei familie, dupa ce se si calanitate de doze ori printre altii-i au ajunsu si pre ei - grindin', care li-a nincit si ultim' speranta de mangare, — acele duci — prin comitetul alesu ad hoc si-redica voca sa lamentatoriu cătu totu sfandutu crestini si

basate si concedete măne induratore si totu susfletul cu simiu de umanitate si campatimire, carele asemenea si subrasu de astfelu de evenimente fatali si poteri naturale;

strinsa de miseri' casata prin astă trista nenocore, venita asupra-i priu fociu mistitoriu si grindin' sfaramitoriu, — dice: unu Ddieu avemu si totii: acela-si tata, acela-si si judecatore si respiratoriu, una trupa, una susfet, deci ajuta fratelui tau in nenocore si lipsa sa, si-ti vei folosi prin faptu la morale tu intocm' ca si lui.

— Si cu acestea rugaresc respectovor familia si ininterpretata catu anim'a binesimitoru spre a-i indecis măna de ajutoru dupa prodintea s'a-judecatu cum va da mai bine, ca baremu incat-va se-si pota vindeca ranu de care sufera si alină fomeata care le smenintia cu perie si ruina in desvoltarea si prosperitatea sa de jota natura.

Chimitnicu 24. iuliu (5 aug.) 1872.

Pentru comitetu:

Nicolae Rusu,
parochu localu si presidinte
Vasilu Munteanu,
ca notar.

V a r i e t a t i .

— (f) Ioanu Lupu din Stena, scaunul Co-halmului teolog absoluto si din an. 1868 Investitoru in comun'a si scol'a grantiarescu din Vista inferioră, in floriș junieti, abe ajunsu la 26 ani, straiu si deportati de la sel, repausat in 2 aug. 1872 in Sibiu, dupa o viziune in sfer' de investitoru pleia de activitate si invenitanta de celu mai frumosu resultat, astă recunoscintia, a fi immormentat in 4 aug. in Cemiteriu gr. res. din suburbia Josefau cu cea mai cuvenita solemnitate sub condecoru dd. preot: Lazaru aces. cons. Ioanu Popescu protopresbiteru si parintele Contiana.

La ceremonia funebrau astă intre alti condejenti imbracati in celu mai profundu dolu susfetecu: Comitetul administrativu de fondul scoala grantiarescu in frunte cu presidintele Barona Ursu si intregu corulu investitoru din scoala grantiarescu, fiindu chiaru intru acele dile intrunutu in conferintă investitoresci si altii ei de-din onore in urma.

Vorbile funebrale tiente, din partea preoțiesca de Dlu protopresbiteru Popescu, era din partea corului investitorescu de Dlu Ioanu Papu invetitoru dirigintu in Orlain fura expusintea cea mai visa despte dorerea, ce o simte atatu scol'a catu si bescere'a, la perdere unsu brava fiu alu loru.

Deci parentii plangu perdesse unicul fiu, Comitetul administrativu a unui lucratioru pointe intro inaintarea investitorului in scoala grantiaresci; colegii sei pre una iubita si multu stimata colega, si in urma toti amatori progresului pre una jude plina de speranta. Fia-i terinu a usiora si memor'a eterna!

— **Institutul subscrisei concessionari pentru educatiunea copililor in Brasovu**, care de 3 ani se bucura de unu resumne banu, - si va reincepce cu 2 septembri, st. n. cursula de investimenti in limb'a germana, romana, franceza, engleza si italiana, apoi musica si cantari, in desenintu si in totu felului de lucruri de mana femeiesci —, totu in locuinta' strati' Calderarilor nr. 519 era dela 1-ma octombrie, a. c. se va muta in strati' Schelioru nr. 134 in cassole lui Hessheimer. — deci se recomanda acestu institutu prevedintu cu profesori buni, si in care

se primesc copile si in viptu, tuturor acelora parinti, cari dorescu a dă o cultura mai insalta filoelor loru. Mai de aproape potu servi cu program'a.

Maria de Joaneli.

Novissimu. C. Mailath e denumita tanvernic in locu demisionatului Sennay. — Bismarck vră a introduce pre nezintinti feudalismul militar in Europa, ca se domnesca bondezi si estatii preste poporu cu absolutismu de fieru. La tunelul Muntilor Caris se prepara in partea Franciei miscari alarmatorii in sjanul conveniri din Berlin, indreptate in contra republicei si internationalei. —

Concursu.

Pentru ocuparea postului investitorescu la scola elementara de confesiune gr. cath. din Mititei districtul Nasadului cerculu scolasticu al Zagrei cu limb'a de investimenti romana, se deschide concursu pana la 15 Octobre 1872.

Cu acestu post si imprumutu unu salariu annual de 120 fl. v. a., afora de acosta certelu naturalu cu gradina pentru legume, si 6 orgii de lemn.

Competitorii au de se adresă cu petitionile timbrate si procedure cu testimoniu de preparandu si moralitate catre comisiunile scolare de concursu gr. cath.

Din siedint'a comisiunii scolare de confesiune gr. cath.

Mititei in 4 Augustu 1872.

Basilu Sioldea,
paroch că presidinte.

N-r 387.

Concursu.

La stipendiu de 600 fl. v. a., rotatul de reprezentanti' generale a fostului grantierii din regimenteru romanu I, pentru absolvirea unu institutu pedagogic mai inaltu, si carele prin repausates stipendistului Valeriu Ardelanu devin vacantu, se scrie concursu pana la 20 Septembre a. t. stilul nou. Concurentii vor avea si doredesa 1. cu testimoniu de botezu, ca sunt fi de grantieri din fostul regimenteru romanu L de grantitia, 2. cu testimoniu de maturitate, ca au absolvit cu success bunn studiale gimnasiale, 3. cu unu testimoniu de unu medico graduat, ca sunt deplasati sanatosi.

Suplicele, la care se mai adauga inca si unu reversu, ca stipendistul dupa absolvirea scolilor pedagogice va servir că investitoriu la scola grantiaresci din fostul regimenteru romanu I de grantitia, se sa adreseze subscribului Comitetu.

Din siedint'a Comitetului administr. de fond. scol. grantiaresci din fostul regimenteru romanu I, tienuta la 28 Augustu 1871.

Iohann Eichberger lacatusiu in Brasovu in Strat'a negra nr. 409 - si recomanda O. publicu totonelului de lucru de facul fabrilor ferrari: lasie, zaruri de totu felul, usi cu si fara penne, usi la vetră de fieru, reparaturi de ferrari de tota specialitate, totu se efectua cu promitinte si fora amanare ca preturiile cele mai sfinte.

1-3

Cursurile

la bursa in 3 Sept. 1872 stă astă:

Galbini imperatice	—	5 fl. 25	cr. v. a.
Napoleoni	—	8 . 70	•
Augsburg	—	107 . 65	•
London	—	109 .	•
Imprumutul national	—	66 . 50	•
Obligatiile metalice vecchi de 5%	—	71 . 40	•
Obligatiile rurale ungare	—	82 .	•
• Temezeianu	—	81 .	•
• transilvane	—	79 .	•
• croato-slav.	—	83 . 75	•
Actionile banci	—	882 .	•
creditalui	—	341 . 10	•